

\ Raadsvoorstel

Zaak 573229

Onderwerp: Ontwerpbesluit tot toetreding en wijziging inzake de gemeenschappelijke regeling (GR) Historisch Centrum Limburg (HCL)

Openbaarheid: Openbaar

Portefeuillehouder: Burgemeester Joppe

Datum Raad: 3 juli 2025

\ Samenvatting

Voorgesteld wordt om de volgende besluiten over de gemeenschappelijke regeling Historisch Centrum Limburg via één verzamelbesluit voor toestemming aan de gemeenteraad voor te leggen.

Ontwerpbesluit I strekt tot:

- toetreding van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Voerendaal tot de GR HCL per 1 januari 2026, met inachtneming van de ontwerpwijziging van de GR van het HCL.

Ontwerpbesluit II strekt tot:

- wijziging van de GR HCL na inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet.

\ Conceptbesluit

Ontwerpbesluit I

De gemeenteraad van de gemeente Voerendaal besluit toestemming te verlenen tot:

- toetreding van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Voerendaal tot de GR HCL, met inachtneming van de ontwerpwijziging van de GR van het HCL.

Ontwerpbesluit II

De gemeenteraad van de gemeente Voerendaal besluit toestemming te verlenen tot:

- wijziging van de GR van het HCL na inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet.

\ Grondslag

Gelet op artikel 95 en 61 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

\ Aanleiding

De gemeente is voornemens om in 2025 een besluit te nemen over de volgende aspecten ten aanzien van de Gemeenschappelijke Regeling Historisch Centrum Limburg:

- Toetreding tot de GR HCL, en;
- Instemming met het wijzigen van de regeling nadat de nieuwe Archiefwet in werking is getreden.

In het eerste kwartaal van 2025 is een zienswijzeprocedure doorlopen over de toetreding tot en wijziging van de GR HCL, waarna de ontwerpregeling is aangepast conform de Reactienota van 10 april 2025; deze is afgestemd met juristen van betrokken partijen en goedgekeurd door het algemeen bestuur van HCL. De gemeenteraad wordt nu gevraagd toestemming te verlenen voor deze toetreding en wijziging, zoals wettelijk vereist, waarbij de weigeringsgronden beperkt zijn tot strijd met het recht of het algemeen belang. Om een weigering te voorkomen zijn zienswijzen zorgvuldig verwerkt. De beoogde toetreding is per 1 januari 2026, gevolgd door een wijziging van de regeling in 2027, aansluitend op de nieuwe Archiefwet.

De toetreding tot de GR HCL is wenselijk om meerdere redenen. Allereerst sluit het aan bij de beleidsmatige ambitie van de gemeente om structureel samen te werken in

regionaal verband op terreinen waar schaalvoordelen en specialistische kennis van belang zijn. HCL is een erkende archiefinstelling die voorziet in duurzame opslag en toegankelijkheid van zowel analoge als digitale overheidsinformatie, inclusief eDepot. Door formele toetreding worden governance, zeggenschap en continuïteit beter geborgd dan in de huidige constructie met een dienstverleningsovereenkomst. Daarnaast zijn er financiële voordelen: de meterprijs voor opslag van analoog archief en de kosten voor digitale opslag (eDepot) liggen 10 tot 25% lager voor deelnemers aan de regeling. Ook vervallen de kosten voor toezicht en advies (150 uur per jaar), die voor DVO-partners apart in rekening worden gebracht. De toetreding zorgt daarmee zowel voor inhoudelijke kwaliteit als kostenbesparing op de langere termijn.

\ Doel

De gemeente is voornemens in 2025 een besluit te nemen over de toetreding tot de GR HCL en de instemming met de wijziging van de regeling, nadat de nieuwe Archiefwet in werking is getreden.

\ Argumenten en kanttekeningen

Stand van zaken

Als gevolg van de in het eerste kwartaal van 2025 doorlopen zienswijzeprocedure, is het proces tot toetreding en wijziging van de regeling van het HCL na inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet in een nieuwe fase beland.

Naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen, is de ontwerpregeling namelijk aangepast conform het voorstel, zoals dat volgt uit de Reactienota van 10 april 2025 (**bijlage 1**). Deze reactienota is opgesteld door het bureau Boels Zanders Advocaten en is op 10 april 2025 ambtelijk besproken met de juristen van de gemeenten en het waterschap. In de AB-vergadering van 18 april jl. heeft het algemeen bestuur van HCL positief geadviseerd over het te doorlopen vervolgtraject.

Context

De gemeente Voerendaal is voornemens om in 2025 een besluit te nemen over toetreding tot de GR HCL.

Middels toetreding tot de GR zijn diensten onder gunstigere voorwaarden af te nemen. Zo worden o.a. adviesdiensten en een e-depot voorziening ten behoeve van de overbrenging, beheer en beschikbaarstelling van digitale informatie voor deelnemers tegen gunstigere voorwaarden aangeboden.

Los van het voorgaande, speelt tevens het volgende.

Inmiddels is bekend dat er ook een wijziging van de Archiefwet zal plaatsvinden. Na inwerkingtreding van deze wijziging van de Archiefwet zal de minister van OCW als deelnemer uit de GR HCL uittreden. Daarvoor is opnieuw een wijziging van de GR HCL vereist. De wijziging van de Archiefwet vindt zeer waarschijnlijk per 1 januari 2027 plaats.

Nu er binnen een kort tijdsbestek twee besluitvormingstrajecten over het HCL op stapel staan en om onnodige bestuurlijke drukte te voorkomen, is er in samenspraak met het ministerie van OCW voor gekozen om de beide trajecten via één procedure aan de gemeenteraad voor te leggen. De GR waaraan het ministerie van OCW niet langer deelneemt (Ontwerpbesluit II), is zodoende de eindversie. Voor de periode van 1 januari 2026 en 1 januari 2027 is een zogenaamde overgangsregeling opgesteld. Deze overgangsregeling benadert al zoveel mogelijk de eindversie, maar hierin is de minister van OCW nog als deelnemer opgenomen en vormt de wettelijke grondslag nog de thans geldende Archiefwet 1995.

Zowel de eindversie als de overgangsregeling zijn opgesteld met behulp van advocatenkantoor Boels Zanders. Daarbij is een ambtelijk participatietraject doorlopen waarbij zowel de gemeenten Heerlen en Maastricht en het ministerie van OCW als zijnde de huidige deelnemers als de gemeenten en het waterschap die voornemens zijn toe te treden uitvoerig zijn betrokken.

Gevraagd besluit: verlenen van toestemming

Zoals hiervoor ook is vermeld, wordt gevraagd om toestemming te verlenen tot toetreding en wijziging van de GR HCL. Het verlenen van toestemming is noodzakelijk voordat het college kan besluiten tot toetreding en wijziging van de regeling, zo volgt uit artikel 61 lid 4 van de toepasselijke Wet gemeenschappelijke regelingen. Het is de bedoeling dat de toetreding van het college per 1 januari 2026 geëffectueerd kan worden.

De gemeenteraad kan enkel weigeren om toestemming te verlenen wegens strijd met het recht of het algemeen belang. Dat is een zware maatstaf. Ten aanzien van deze weigeringsgronden is van belang dat het voorstel tot toetreding en wijziging van de regeling is voorbereid door een externe jurist met veel kennis over het onderwerp gemeenschappelijke regelingen. Daarnaast zijn de juristen van de gemeenten, het waterschap en het ministerie van OCW uitvoerig betrokken bij het traject, waardoor de weigeringsgrond strijd met het recht is ondervangen. De weigeringsgrond "strijd met het algemeen belang" kan bijvoorbeeld aan de orde zijn als de regeling onvoldoende rechtszeker is of als de mogelijke financiële gevolgen van het voorstel voor het waterschap onvoldoende ondervangen zijn. Ook het – in het geheel – niet en niet gemotiveerd opvolgen van zienswijzen kan een reden zijn om de gevraagde toestemming te onthouden.

Mocht de gemeenteraad besluiten om de toestemming te onthouden, dan kan toetreding tot de GR HCL niet plaatsvinden. Om een dergelijke situatie te voorkomen, zijn de ingediende zienswijzen, zoals ook volgt uit de Reactienota, dan ook serieus beoordeeld en waar mogelijk in het thans voorliggende voorstel verwerkt.

\ Relaties met programmabegroting en/of visiedocument

De toetreding tot de gemeenschappelijke regeling Historisch Centrum Limburg sluit aan bij de doelstellingen op het gebied van dienstverlening, bedrijfsvoering en informatievoorziening. Het draagt bij aan een toekomstbestendige en rechtmatige uitvoering van de archieffunctie, en past binnen de lijn om samenwerking te zoeken waar dit efficiëntie, kwaliteit en continuïteit ten goede komt.

Daarnaast sluit het besluit aan bij de ambities om als organisatie wendbaar en toekomstgericht te opereren, met aandacht voor intergemeentelijke samenwerking en goed informatiemanagement in het licht van digitalisering en veranderende wet- en regelgeving (zoals de nieuwe Archiefwet).

\ Financiële, juridische en organisatorische consequenties

Het verlenen van toestemming voor het toetreden tot de gemeenschappelijke regeling heeft financiële consequenties.

Er zijn financiële voordelen om toe te treden tot de regeling i.r.t. de huidige DVO. De meterprijs van het analoge archief en de vaste vergoeding van het eDepot zijn 10-25% hoger voor een DVO partner dan een partner in de regeling. Tevens hoeft een partner in de regeling geen kosten te betalen voor de jaarlijkse 150 uren toezicht en advies, terwijl de DVO partner die wel betaalt.

\ Bekendmaking, uitvoering en communicatie

De portefeuillehouder wordt op de hoogte gehouden met betrekking tot de voortgang van het bestuurlijke proces. De planning van het vervolgtraject ziet er concreet als volgt uit:

- Mei – juli 2025: Toestemmingsprocedure bij raden en AB van het waterschap
- September 2025: *Getekend* collegebesluit tot toetreding tot GR HCL
- Oktober 2025 – december 2025: Voorhangprocedure bij het Rijk
- 1 januari 2026: Toetreding tot HCL (Ontwerpbesluit I)
- In 2026: Collegebesluit tot wijziging GR HCL als gevolg van wijziging Archiefwet en uittreding Rijk

- 1 januari 2027 (waarschijnlijk): Inwerkingtreding wijziging HCL (Ontwerpbesluit II)

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN VOERENDAAL

namens dezen,
de secretaris,

C.J.H.M. Janssen

Dit document is elektronisch aangemaakt en elektronisch ondertekend.